

نومرو: ۱-۷۸

اداره خانه

ایستانبول، جفال اوغلنده

دائرة اجتہاد

Idjtihad Constantinople

دوردنجی سنه

حریت فکریه یه خادم

پنجشنبه کونلری چیقار اجتماعی، ادبی مجموعه

مدیر مرخص: الرهامی صفا

۲۹ آغستوس ۱۳۲۹

آبونه

سنه ک آلتی آیلق

تورکیا ایچین ۵ غروش ۳۰ غروش

ممالک اجنبیه ایچین ۱۵ فرانق ۸ فرانق

نسخه سی ۵۰ یازده

امليله الهمي قالدیرر ایکن آیاغم قایدی؛ یره دوشدم .
 اوقدر خیزی دوشمشم که اسکمه هم دورلمش باشمی ده یکی
 کویده کی بالقونمک پارمقلغه اورمشم . آی ینه اسکی برنده .
 ۸ - ۹ اغستوس کیجه سی ۱۳۲۹

مهول نوری

فاتالیزم - تنقید فلسفی

اسکی انسانلر طبیعت حقنده کی فکرلری کندی
 حیاتلرندن استنباط ایدرلردی . انسانده افعال ، حادثات
 افکار و حسیاتک تظاهری ، فعالیتی در . انسانده افعال
 هان اکثریا بر پلان ، بر پروگرام ایله اولدن تعیین اولتور .
 اشته وقایع طبیعیده بویه ایضاح ایدیلردی . اونلر ده
 بویوک برقوتک ، بر عقل کلینک اولجه تعیین ایتدیکی پلان ،
 پروگرام داخلنده وقوعه کلیر ظن اولتوردی . کائناتک
 موجودیتسده علت اولیه بشرک موجودیتی ایدی ! ..
 محضا بشرک مسکنی اولدوغی ایچون مثلاً ارض بوتون
 سیاره لری مرکز و اشرفی عد ایدیلردی . دیگر سیاره لر ،
 کونشله هپ ارض اطرافنده دونیورلردی ! ..

غالبه بو فکری ییقدی . صکرا ارضی اوزرنده
 جماداتک ، نباتاتک ، حیواناتک حکمت وجودی بشرک
 وارلنی ظن اولتوردی . لامارق ، داروین ، هه قه
 بوفکری ییقدیلر ، نباتات و حیوانات کی بشرده اوزون
 بر توافق و تکاملک اثری اولدوغنی کوستردیلر .

دائماً الک صوک تشکلات ، الک صوک مخلوقات محیطه ،
 ماضیه ، زمانه ، احوال و شرائطه توافق ایتشلردر ،
 انیسیت و اعتیاد پیدا ایتشلردر ، او درجه ده کی اونلرک
 خارجنده موجودیتلری پایدار اولماز .

حال بوکه دارالفنونلر مزده ، عالی مکتبلر مزده بعض
 بویوک معلملر ، شایان حیرت که ، اسکی عناصری ، اسکی
 شرائطی یکی مخلوقات ایچون ، مثلاً انسانلر ایچون بر
 پروگرام موجبجه اولجه یرادلش اولدوغنی تلقینده
 اصرار ایدیورلر .

بک یقین بر ماضینک اسرارینه اطلاع کسب ایده مدم .
 بندن صکره البته وادی نیلده کی متروکاتی بیقمشلردر .
 آنک ایچون جهان مصرک خزینهلری سن اصلا بیهل مزسک .
 تعجب ایدرم ! اولمشی ترک ایله اوله جغه نصب نظر ، بکا
 غریب کورینیور . فکرلرک حریتته مفرط بر طرفدار
 اولسه ایدم سکا بوسودادن واز کچ دیر ایدم .

بوسوزلری سویلرکن ، اوزاقلردن برسس ایشدک .
 دریندن بری بزی چاغیریوردی . حکیم بو دعوتدن
 هم نمون اولدی ، همده قورقدی . زیرا او زمانه قدر
 ایکنجی رتبه اللهلردن تلقی اولونان آویلیس نامنده کی
 معبودک طاش هیکلی جانلانمشدی . بو غریب الشکل
 تکرینک ایکی یوزی واردی : بری ماضیه ، دیگر
 آتییه نکران . بو یوزلردن بری کیتدجه ده عبوس
 اولدی . و بر آرزوکره بر اشک باشی هیئته تمثیل ایتدی .
 قولالری بیودی . دیگر یوزی اوزمانه قدر مستور ایش .
 قوللری آچلیدی و غایت ظریف ، انجه ایکی مرمر آل ینه
 مرمر یچی فطین بر طورایله یواشجه آچدی . تصویری
 دکل ، تخیلی بیله تمتع بر قادین باشی ، میدان چیقدی .
 کوزلری ، طاش اولدیغندن ، ابدیاً قابالی ایدی . شکل
 و هیئتی اوقدر معیندار ایدی که آنی آکلامغه ابدیتشمز .
 هر ایکیمز ، بو بدیع هیکلک آباق اوجنده ساجدانه
 طورددق . الهه نک بوینده زرین بر پرکار آصامشدی .
 زیر پای حشمتده ماضیدن کلیر ، استقباله آقار بزدره
 تصویر ایدلشدی که صویک نصل کلدیکی کورلدیکندن ،
 نه ستمه آقه جنی استدلال اولونه بیلیردی .

تیتهمس حکیم پیرانه بروضیت آلدی و الهی طوته رق :
 — ای اولاد! آلهه نک سینئه سیمینئه تعلیق ایدلش
 شو پرکار زرنی بر تقریب آله بیلیرایسه ک شو دائرلردن
 کچر سک ؛ صو کده کی صالونه کیررسک . اوراده علوم اولین
 و آخرین موجوددر . او پرکار ، حقیقی بر مفتاحدر .
 چالیش ، بن اختیارلدم . آنی آلمغه آرتق مقتدر دکل .
 دیدی و غائب اولدی . بن ایسه ، پرکاره ظفریاب اولمق

دکیزلر کوریور . و بوقره لرك دکر صولریله ارواسنی دوشونیور . اعمال فکر ایدرك برمیخانیکیت بولیور . صکرا تصادفاً کوزی کونشه ایلشنجه کندی بولدوغی میخانیکیت نه قدار قبا، نه قدار عاجز اولدوغی اکلایور . کونشك دکیزلریله قیرلری صولامق ایچون ایجاد ایدلش نه معظم . نه شایان حیرت برمیخانیکیت اولدوغی دربندن ادراك ایدیور . و دوشونیور که بویوک بر عقل طبقی کندیسی کبی دوشونه رک کونشی یاراتمش .

خلاصه خط استواده عضویتلرک یاغلری غایت آزدور . قطبلره دوغری کیدلکجه یاغ کتله سی تدریجاً ، مطرداً چوغالیور . قطبلره غایت قایلن یاغ کتله سندن دوقومش بر قیوط عضویتی ضوئو غک شدتدن محافظه ایدیور ، بوده شایان حیرت دکلای ؟

دها جوق مثاللر بولنه بیلیر . ظاهری بر نظر بونلری کورونجه فن وادیسندنه بیله مجرداته ، مافوق الطبیعیاته صابار . حال بوکه بونظر قاتال برشیدر . حقیقت بوسبوتون باشقه در .

هوا قرق میلیون سنه اول ، انسانه لازم اوله جنی ایچون ، یارادلاماشدر . بالعکس حیات هوا ایچنده دو غمش ، بویومش انسیت ، اعتیاده ، شدید علاقه پیدا ایتمشدر . اگر هوا یرینه باشقه برغاز اولایدی حیاتک تعضوی بلکه باشقه فقط اوغاز ایله حیات آره سنده عینی علاقه شدیدیه موجود بولنوردی . صو ، کونش ، حیاتک دیگر شرطلری ده بویله در . کونش اولماسه کوز ، صدا اولماسه قولاق ، حرکت اولماسه عضلات ، محیط ایله مناسبت اولماسه جمه عصیه ... الخ تشکل ایتمزدی . طبیعت ده جمادات اک اسکی ، اک ثابت شیلردر . حیات بونلره ، ارضک احوال و شرائطنه توافقی ایتمشدر . عالم حیات ایچنده ابتدائی عضویتلر ده ثابت ، عالی عضویتلر ده متحول ، ده تابع در . قابلیت توافقیه لری ده زیاده در . حیوان و انسان جمعیتلری ایسه صوک تشکلاته عائد ، اک متحول ، اک تابع ، قابلیت تحویله سی اک زیاده در . دیگر عضویتلر

ظاهری بر نظرده کندیلرینه حق و یریور . مثلاً انسان یاشایور ، حیاتی بر جوق شیلرک بر آرده بولونسیله ممکن اولیور : هوا ، صو ، ضیا ، حرارت . نباتات ، حیوانات . الخ

هوا بشرک عضویتنه او قدر لازم که هوا سه یرده بر دقیقه بیله یاشایامیور . قانک تصفییه سی ، احتراقانک دوامی هوا ایله ممکن اولیور . هوا ، جریانلریله ، قطبلرک صوئو غی خط استوانک صیجاقلرینه قاتیور . اگر هوا اولماسه کونشک حرارتی بوتون شدتیه بردنبره سطح ارضی ایصیتیه جق . بالعکس کیجه اشعاع پک سرعتی وقوعه کله رک بردنبره سطح ارضی صوئو ته جق . مرحوم خواهه تحسینک دیدیکی کبی اگر هوا اولماسه انسانلر کوندوزک قاوورمه ، کیجه لین دوندورمه اولاجقلا . هوا کوندوز حرارتک اونده دردینی بلع ، کیجه تشر ایدرك حرارتی تعدیل ایدیور .

دیمک که انسانلرک ظهورندن میلیونلرجه سنه لر اول هوانک انسانه لازم اوله جنی دوشونلش .

صو حیاتک مابه القوامی در . هضم ، اختصاص ، دوران ، تمثیل ، عکس تمثیل اونک سایه سنده اولور . اونسر مخلوقات مائه نك حیاتی ممکن دکل . صو یازین متمادیاً بخار حالته کچرک حرارتی مص ، موسمی تعدیل ایدیور ، قیشین بخارلر یا غمور حالته نزول ایدرك حرارت تشر و بناء علیه ینه موسمی تعدیل ایدیور . معقم ، تمیز بر ماهیتله یا غمور ، قار حالته هوا وزمینی ییقایور .

دیمک که انسانلرک ظهورندن میلیونلرجه سنه لر اول صویک انسانلرک حیاتنه الزم اولدوغی دوشونلش .

ضیا کوزمه ایچون نه قدار لازم ؟ حرارت ده حیاتک مدار دوامی در ، حرارتک درت بش درجه لک انحرافه عالی عضویتلر تحمل ایده میور . صو کره ضیا و حرارتک منبعی کونش ، معظم کونش ، عالم حیاتک مادر اصلیبی اولان کونش ده بویله دکلای ؟ انسان یوکسک بر موقعیتدن باقتجه بر طرفده قوراق قره لر ، دیگر طرفده واسع

لسان تحصیل

معارف نظارتك نظر دقتنه

مکاتب رشديه واعداديه ده عموميتله لسان تدریساتندن
مطلوب ووجهله ثمره حاصل اولدینی وبودرسلره تخصیص
اولان زمانلرك نتیجه اعتباریه هبا اولدینی محتاج اثبات
اولیان بدیهیاتنددر .

سینی معلملرك اقتدارسز لغده می ، طلبه نك
غایتنده می آرامالیدر ؟ یوقسه بو ، سپی آرانلیه جق
واولای اموری قیدسز براقجق بر مسئله میدر ؟ علوم
وفنونك بالتوسع بوقدر شعباته آیرلیدینی شوعصر ترقیده
بر شعبه علمیه ویا صناعیه ده اختصاصك اوزون مدت
سعی و تتبعه محتاج اولدینی پیش تأمله آلتجه حیات
تحصیلیه نك قیمتی ده زیاده تظاهرایدر وطلبه نك مکتبلرده
هبا اولان ساعتینه آجیماق قابل اولماز . سنه لرحه
اوغراشدیغمز حالده نیچین بر لسانی اوگرمه میورز ؟
چونكه بونی اوکره تمك ایچون طوغرو بر یول تعقیب
ایتمیورز . فرانسزجه لسانی رسماً مکتبلر مزده بالخاصه
مکتب سلطانیده قبول اولوندینی زمان بونك تدریسی
ایچون صاحب اختصاص اولدق قری نخلیه برطاقم فرانسز
معلملر جلب ایدلمش ایدی . حال بوکه بو آدملر کندی
لسانلرینی پك ای بیلمکله برابر بونی اجنی عد اولان
ترك چوجوقلرینه اوکره تمه نك اصوله واقف دکلردی .
بناءً علیه فرانسز چوجوقلرینه بو لسان فصل تعلیم
اولونیورسه ترك چوجوقلرینه ده اویله تعلیم اولنمغه
باشلانندی . فرانسز چوجوقلری اساساً کندی لسانلرینی
قونوشوب آکلادق لری ایچون اونلره لازم اولان لسانك
قواعدی اولق طبعیدر . قواعدك لسانی دکل ، لسانك
قواعدی اوکره تمه جکی حقیقی دوشونوله میه رك آلفایه
ومعناسی آکلاشلمايان قراشدن صوکره چوجقلره هر
سنه غرامهر اوقوتدیرلدی . یوقا اصول بر جوق مکاتب
رسمیه وغیر رسمیه مزده حالا دوام ایدیور . واون سنه

محدود منطقه لره حبس اولدوغی حالده ، قابلیت متوافقیه لری
زیاده اولدوغی ایچون ، انسانلر ارضك همان بوتون
سطحده یاشایه بیلور .

بناءً علیه هر شی اوزون بر توافقی و تکاملك نتیجه سی در .
انسانلر خاتم الانواع در . هیچ بر یرده قاتال دوشونمکه
محل یوقدر . قاتالیزم قوری بر سفسطه دن باشقه بر شی
دکلدر . بو عصرده هر شیئه دین کوزلکیله ودائماً عین
زاویه آلتدن باقی پك قاتا بر خطادر . بو حال دائماً
افکاری مغالطیه القا ، حقیقتك سترینی انتاج ایدر .
مثلاً محاربه اخیرده همان هر کس مغلویتك سینی دینك
ضعفده آریور ، وفلاکتی محق بر غضب الهی اوله رق
تلقی ایدیور . بوصورتله حقیقت ستر اولنیور ، خطا غیب
اولیور ، مسیبلر برأت ایدیور . یوقفا ایله دیکر بر مغلویت
محقق برشیدر . بلکه دینك ضعفی ده مغلویتك بر سبی در .
فقط بالکز باشنه نه قادر ضعیف ، نه قادر غیر کافی بر سبب ؟
معارفسز لکك ، اداره ده ، تعلیم و تربیه ده کی نقصانك ،
دها بیک درلو شرائطك موجودیتی کورمه مك نه دیمکدر ؟
هر شیئی عربان کوزله کورمك و ماهیت حقیقیه سنه
نزیل ایتك لازمدر . کندی حیاتمدن چیقاردیغم اک مهم
بر نسیم شودر : تلقینات ایله آمش اولدوغم اطلاعاته
یا قیندن تماس ایدنجه هپسك یا کلش اولدوغی کوردم .
رندی حواسمك تفتیشاتی ده عینی شیئی تأیید ایتدی .
فقط بو یا کلش تأسس ایتش قناعتلرك ، بو سخیفه لرك
پك آزیی ، حواسمك دائره تفتیشنه داخل اولایلنلری
تصحیح ایده بیلدم . هر کس هر شیئه کندی کوزیه ، چیللق
کوزیه باقی در . حتی دینه بیله دینی کوزلکله باقی موافق
دکلدر . چونکه او بر غایه دکل ، ترقی و تعالی ایچون ،
بر واسطه در . دینی بر غایه تلقی ایله جمعیتک حیاتی
چیکنه یه رك او غاییه دوغری قوشمق هر شیدن صرف
نظر اسلامیتك ده اضمحلالنی انتاج ایتدی .

۲۲ آغستوس سنه ۱۳۲۹

دوقتور

اولهم نجرت